

«شرق» احتمال انجام مذاکرات احیای برجام در نیویورک را بررسی می‌کند

روزنه امید

این نکته جزئی اما کلیدی را هم ناظر به نبود گزاره‌ای به نام مذاکرات مستقیم می‌داند و به «شرق» می‌گوید که «تجربه مذاکرات مستقیم امیرسعید ابروانی و رابرت مالی که به تحرکات جریان رادیکال در داخل کنشور و نهایتا برکناری مالی منجر شد، به‌روشنی ثابت کرده است که اگر مذاکراهی هم در دستور کار قرار بگیرد، قطعاً غیرمستقیم، چراغ‌خاموش و پشت پرده خواهد بود و به گفته او «احتمالا دیگر مذاکراتی در چارچوب مذاکرات وین به صورت رسمی و با حضور رسانه‌ها و مقامات ۴+۱ و آمریکا انجام نخواهد شد. سیف‌زاده به بیانیه اتحادیه اروپا پس از دیدار امیرعبداللّهیان و بورل هم اشاره دارد که به اعتقادش مؤیدی بر این است که قاره سبز مشکلات حل‌نشده‌ای دارد و همین مشکلات حل‌نشده می‌تواند روی امر مذاکره یا احتمالا میانجیگری اروپایی‌ها اثر گذار باشد. در راستای آنچه سیف‌زاده عنوان کرد، اتحادیه اروپا در بیانیه‌ای درباره دیدار امیرعبداللّهیان و بورل در نیویورک تصریح کرد که جوزپ بورل در نقش خود به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، فوری‌ترین موضوعات مرتبط با روابط دوجانبه اتحادیه اروپا و ایران و تحولات اخیر درباره برجام را در این ملاقات مطرح کرد. براساس این بیانیه، بورل درباره برجام بر اهمیت دنبال‌کردن مسیر کاهش تنش تأکید کرده و در اظهاراتی مداخله‌جویانه از ایران خواست است تا در تصمیم خود برای لغو مجوز رسمی چند بازرس باتجربه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و بهبود همکاری با آژانس تجدید نظر کند. همچنین در این بیانیه آمده است‌ که اتحادیه اروپا به طور قوی از آژانس اتمی و کار آن حمایت می‌کند و نماینده عالی اتحادیه اروپا اعتقاد راسخ خود را مبنی بر لزوم یافتن راه‌حل دیپلماتیک برای موضوع هسته‌ای ایران در چارچوب برجام اعلام کرده است. در پایان این بیانیه آمده است که بورل همچنین در این دیدار خواستار توقف «همکاری نظامی تهران و مسکو» شده است.

با در نظر گرفتن نکات این بیانیه، سجاد سیف‌زاده در پایان ارزیابی خود معتقد است که برای اروپایی‌ها عملاً موانعی برای ازسرگیری مذاکرات و هرگونه تحرک دیپلماتیک میانجی‌گرانه وجود دارد تا جایی‌که به گفته این کارشناس، اروپایی‌ها مستقل از ایالات متحده آمریکا به دنبال مذاکرات با ایران هستند؛ چراکه مشخصاً جنگ اوکراین امنیت اتحادیه اروپا را تحت تأثیر قرار داده است و به همین دلیل قاره سبز اگرچه به پرونده هسته‌ای ایران هم توجه دارد ولی تا زمان حل‌نشدن این مشکلات، جدای از واشنگتن در قبال مذاکرات برجامی عمل نخواهد کرد.

امید وجود دارد؟

در شرایطی که محافل کارشناسی و رسانه‌های وضعیت برجام را چندان امیدبخش نمی‌دانند، پیروز موسوی در ادامه گفته‌های خود اگرچه به بخشی از تحلیل‌ها و گفته‌های سجاد سیف‌زاده در بخش قبل اذعان دارد، اما ناگهی خوش‌بینانه را چاشنی مواضعش خود می‌کند و در ادامه گفت‌وگو با «شرق» معتقد است که نمی‌توان گفت فضا برای ادامه مذاکرات به‌طورکامل از بین رفته است و به زعم او، هنوز امیدی برای احیای برجام وجود دارد. البته این تحلیلگر هم معتقد است که در ماه‌های گذشته فضا برای احیای برجام یا توافق سال ۲۰۱۵ کاهش پیدا کرده؛ چراکه اعتماد تقریباً از بین رفته است، اما موسوی تأکید دارد که هنوز به نقطه صفر نرسیده است.

پیرو این نکته، مفسر حوزه برجامی به اقدام اروپایی‌ها برای تداوم تحریم‌های تسلیحاتی ایران بعد از ۱۸ اکتبر (۲۶ مهر) اشاره دارد و در کنار آن معتقد است مجموعه‌ای از اختلافات برجای‌مانده بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و تهران بر سرفعالیت‌های هسته‌ای سبب شده سسکل‌ها برای احیای برجام باقی بمانند؛ بنابراین موسوی تأکید دارد تا زمانی‌که این مسائل حل‌وفصل نشود، مذاکرات برجامی تحت تأثیر آن باقی می‌ماند. البته تحلیلگر حوزه سیاست خارجی با تغییر زاویه دید، این نکته حائز اهمیت را در خصوص پلن سی (برنامه‌ای برای کنترل تنش با تهران) هم مطرح می‌کند که غرب بهشدت نگران وضعیت فعالیت‌های هسته‌ای ایران است و نمی‌تواند شرایط را در نقطه کنونی فریز کند. به همین دلیل موسوی کارکرد پلن سی را در شرایط کنونی همراه با اما و اگرهای جدی می‌داند؛ چراکه به زعم او، اگرچه اجرای تبادل زندانیان و دسترسی‌شان ایران به پول‌های بلوکه‌شده، تنش به‌صورت مقطعی مدیریت و کنترل می‌شود اما کاهش آن به زمان و مذاکره بیشتری نیاز دارد.

به همین واسطه‌و او به نقش جریان‌های رادیکال چه در داخل ایران، چه در آمریکا و مشخصاً نقش آفرینی برخی بازیگران مخرب مانند تانیاهو در نیویورک هم اشاره دارد که می‌تواند ضمن نابودکردن خروجی پلن سی، فضا را برای مذاکرات تیره کند؛ این نکته‌ای بود که برخلاف پیروز موسوی از نگاه کوروش منصوری چندان جدی نیست. چراکه این کارشناس در گفت‌وگو با «شرق» به مثال مشخص یعنی برخی نمایندگان مجلس یازدهم می‌پردازد که برجام را در صحن مجلس دهم آتش زدند و اکنون از حامیان و حواریون توافق هسته‌ای به شمار می‌روند. بنابراین به گفته این کارشناس، رقابت‌های انتخاباتی مجلس دوازدهم فضای دوگانه را ایجاد کرده است که از یک سو امکان دارد طیفی از رادیکال‌ها به سمت سیاست‌های ضدمذاکره پیش بروند و درعین‌حال برخی از چهره‌های تندرو هم انعطاف و انفعال را در دستور کار قرار دهند.

با وجود این منصوری در مجموع خطر طیف رادیکال داخلی را چندان جدی نمی‌داند. این کارشناس در تأیید گفته‌های خود مواضع دیروز چهارشنبه مقام معظم رهبری را ناظر به این جمله که «اقتدار با رفتار مهربان و زبان خوش هیچ منافاتی ندارد» هم گوشزد می‌کند که نشان می‌دهد اکنون دولت سیزدهم می‌تواند با اتکا به این اندیشه‌با رویکرد مناسب‌تری به سمت مذاکرات پیش برود.

از سند سپتامبر تا واسطه‌گری مجدد دوحه و مسقط

بهرام فلاحي ديگر کارشناسی بود که مجزا از سجاد سیف‌زاده، پیروز موسوی و کوروش منصوری به دو موضوع سند سپتامبر و همچنین احتمال میانجیگری قطری‌ها و عمانی‌ها در پرونده‌های بزرگ‌تر مانند برجام اشاره دارد. این مفسر حوزه سیاست خارجی با ارجاع به گفته دیروز (چهارشنبه) حمیدرضا دهقانی، سفیر ایران در قطر این گزاره را مطرح می‌کند که «بناید این پیش فرض قطعی را داشته باشیم که هرگونه مذاکراهی قرار است در نیویورک انجام شود؛ چراکه فلاحي هم اذعان دارد که شاید شرایط کنونی اجازه چنین مذاکراتی را در نیویورک به طرفین ندهد، درعین‌حال او به امکان ادامه گفت‌وگوها در دوحه، مسقط یا ابوظبی در ماه‌های اخیر توجه دارد. پیرو گفته فلاحي، دیروز حمیدرضا دهقانی، سفیر ایران

در قطر طی گفت‌وگو با یکی از رسانه‌های داخلی با اشاره به نقش دوحه در توافق اخیر ایران و آمریکا در ارتباط با تبادل زندانیان بین دو کشور و آزادسازی دارایی‌های بلوکه‌شده ایران در کره جنوبی از اعلام آمادگی قطر برای ایفای نقش بیشتر خبر داد.

محمد بن عبدالرحمن آل ثانی، نخست‌وزیر قطر هم سه‌شنبه (۱۹ سپتامبر، ۲۸ شهریور) در گفت‌وگوی اختصاصی با «کریستین امان‌پور» در شبکه «سی‌ان‌ان» و در پاسخ به این سؤال که آیا اجرای تبادل زندانیان و دسترسی ایران به اموال بلوکه‌شده می‌تواند نشان‌دهنده نزدیکی روابط تهران – واشنگتن باشد، به ذکر این جمله پرداخت که «نمی‌توانم ادعا کنم که این (توافق) به توافق هسته‌ای منتهی می‌شود اما قطعاً به فضای بهتر منتهی خواهد شد». نخست‌وزیر قطر معتقد است آنچه روز دوشنبه رخ داد، درواقع سنگ بنای بزرگی برای بازسازی اعتماد بین دو کشور (ایران و آمریکا) بود که به زعم او، فضای بهتری را برای تلاش در جهت دستیابی به توافق کامل در موضوع هسته‌ای و هر موضوع باقی‌مانده دیگر فراهم می‌کند. بنابراین محمد بن عبدالرحمن آل ثانی، ابزار امیدواری کرد که توافق آمریکا و ایران درباره مبادله زندانیان، زمینه را برای تفاهات بیشتر فراهم کند.»

البته در کنار این موضوع، حسین امیرعبداللّهیان، وزیر امور خارجه ایران هم در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل، بامداد دیروز (چهارشنبه) ۲۹ شهریور به وقت تهران با «بدر البوسعیدی» همتای عمانی دیدار و گفت‌وگو کرد. بیش از این نیز نماینده ویژه سلطان عمان هم در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل با علی باقری، معاون وزیر خارجه ایران دیدار کرده بود و باقری در این دیدار از تلاش‌های این کشور در به سرانجام رسیدن تبادل زندانیان و آزادسازی دارایی‌های ایران قدردانی کرد.

وزیر امور خارجه ایران چندی پیش از طرح سلطان عمان برای مذاکرات رفع تحریم‌ها خبر داده بود. در همین ارتباط ناصر کنعانی سخنگوی وزارت امور خارجه ۲۷ شهریور در نشست هفتگی با خبرنگاران دراین‌باره گفته بود که «جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده که از ابتکارات توأم با حسن نیت برخی کشورها به‌ویژه در منطقه که علاقه‌مند هستند برای پیشبرد روند سیاسی و زمینه‌سازی و کمک به شکل‌گیری توافق و بازگشت همه طرف‌ها به برجام فعالیت کنند، استقبال می‌کند. یکی از ایده‌ها ایده سلطان عمان بود». هرچند کنعانی عنوان کرد «ایران از ابتکار سلطان عمان حمایت کرد و در این زمینه نشست‌ها و گفت‌وگوهایی انجام شد اما به باور سخنگوی دستگاه سیاست خارجی، این به معنای ورود طرف‌های جدید به مباحث محتوایی در برجام یا شراکت طرف‌های جدید در برجام نیست.»

بهرام فلاحي در ارزیابی و تحلیل گزاره دوم خود یعنی «سند سپتامبر» هم به این نکته اشاره دارد که حسین امیرعبداللّهیان اخیراً به سند سپتامبر اشاره کرده است که نقشه راه مذاکرات خواهد بود. بنابراین نگاه این کارشناس هرگونه مذاکراهی برای جمهوری اسلامی ایران، چه در نیویورک یا دوحه، مسقط و ابوظبی و با میانجیگری هر بازیگری از اتحادیه اروپا تا کشورهای حاشیه خلیج فارس بر مبنای سند سپتامبر خواهد بود اما این مفسر حوزه سیاست خارجی در عین حال یادآور می‌شود که با توجه به ادامه اختلافات قاره سبز و تهران اکنون سند سپتامبر که بر مبنای بسته پیشنهادی جوزپ بورل بوده، کارکرد سابق خود را از دست داده است.

در راستای این نکته فلاحي، «شرق» در گزارش ۱۴ شهریور به این موضوع ورود جزئی‌تری داشت و عنوان شد که مواضع حسین امیرعبداللّهیان در زمینه سند سپتامبر ۲۰۲۲ به‌عنوان مسیر مدنظر تهران برای مذاکرات و احیای برجام در حالی مطرح می‌شود که وزیر امور خارجه در دی‌ماه ۱۴۰۰ هم عنوان کرده بود سندی موسوم به سند «۱۵ دسامبر» ۲۰۲۱ جانشین و جایگزین سند «ژوئن ۲۰۲۱» که حاصل زحمات و مذاکرات سیدعباس عراقچی در واپسین ماه‌های دولت دوازدهم در گفت‌وگوهای وین بود، شده است که در نهایت سند ۱۵ دسامبر دولت رئیسی هم از دستور کار خارج شد و امیرعبداللّهیان اکنون از سند سپتامبر ۲۰۲۲ که به نظر می‌رسد نتیجه بسته پیشنهادی جوزپ بورل باشد، سخن می‌گوید.

گزارش

اعضای کابینه سیزدهم در حاشیه جلسه دولت چه گفتند؟

از ماجرای افزایش قیمت نان تا خانه‌های ۲۵ متری

شرق: اعضای کابینه سیزدهم در حاشیه جلسه دیروز هیئت وزیران در حیاط دولت با حضور در جمع خبرنگاران به سؤالات‌شان پاسخ دادند. احسان خاندوزی وزیر اقتصاد در واکنش به اقدام برخی پلتفرم‌ها در عرضه گران‌تر قیمت نان و همچنین گران‌فروشی نان توسط برخی نانوایی‌ها، گفت: قیمت‌گذاری نان به صورت منطقه‌ای انجام می‌شود و قیمت در آن در سراسر کشور یکسان نیست. استان‌ها نان‌های منطقه‌ای و محلی‌شان را با وزن و قیمت‌های متفاوت می‌فروشند. در سیستان و بلوچستان وزن یک چانه نان در حدود کیلو و در سایر استان‌ها ۳۰۰-۴۰۰ گرم است. وزارت کشور درخواست افزایش قیمت نان توسط مقامات استانی را پس از بررسی، اعلام می‌کند و پلتفرم‌ها و نانوایی‌ها نیز موظف به رعایت قیمت مصوب این وزارتخانه هستند.

مهرداد بذریاز وزیر راه و شهرسازی هم خبر داد که متروی پرند در دو هفته آینده با حضور رئیس‌جمهور به بهره‌برداری می‌رسد. تست گرم آن در چند روز آینده انجام می‌شود.

علی بهداری جهرمی سخنگوی دولت ضمن تشریح مصوبات دیروز هیئت وزیران توضیح داد: مطابق آیین‌نامه‌ای که وزیر ارشاد و میراث فرهنگی پیشنهاد کردند و به تصویب رسید، هزینه‌کرد اشخاص خصوصی علاوه بر بخش‌های عمومی و دولتی در حوزه ساخت اماکن فرهنگی و هنری و حوزه‌های گردشگری و بازسازی آن به عنوان هزینه قابل‌قبول مالیاتی محسوب می‌شود. وی ادامه داد: مصوبه دوم هیئت وزیران درباره برخورد مؤثرتر با اقدامات ضد رقابتی و جرایمی است که بنگاه‌های بزرگ انحصاری در کشور از سوی شورای رقابت محکوم می‌شوند تا متناسب با نرخ تورم افزایش یابد و در قیمت‌گذاری‌ها و رسیدن آن دسته محصولات نهایی که متأسفانه رقابت کمتری در کشور دارد به مردم، کمک‌کار باشد.

علیرضا زاکانی شهردار تهران نیز در واکنش به انتشار وسیع خبر ساخت واحدهای ۲۵ متری، گفت: بنده هم این ایده را شنیدیم که به نظرم ایده بدی است و مورد تأیید شهرداری تهران نیست. چیزی که حقیقت دارد و ما در حال دنبال‌کردن آنها هستیم این است که از خانه‌هایی که در شان خانواده‌های ایرانی است حمایت کنیم تا از طریق صنعتی‌سازی تحویل مردم تهران بدهیم. رضامرد صحرائی وزیر آموزش و پرورش درباره تغییر کتب درسی سال تحصیلی جدید گفت: محتوای بیش از ۵۰ کتاب درسی تغییر کرده است. این تغییر تابع یک فرآیند حساب‌شده و علمی است که در قالب بسته‌های آموزشی مکمل می‌شود و بعد به تغییر محتوا می‌رسد. یک ماه پیش تولید کتاب‌های سال ۱۴۰۳ را شروع کردیم.

۱۰ مهرماه ۱۳۶۱، منطقه سومار، عملیات مسلم بن عقیل ﷺ، عکاس: علی فریدونی

